

Tradycje wielkanocne

Święta wielkanocne to wyjątkowy czas, w którym symboliczne obrzędy religijne, tradycja ludowa i świat przyrody splatają się w jedno. Chrześcijanie świętują zwycięstwo Jezusa nad śmiercią, przyroda budzi się do życia po zimie, zaś tradycje ludowe zarówno upamiętniają wydarzenia sprzed ponad 2000 lat, jak i podkreślają naturalne przemiany w przyrodzie - wiosna rozpoczyna nowy cykl życia, obsiewania, zbierania plonów i cieszenia się nimi.

Wielki Post - dawniej obchodzono go bardzo surowo. Nie było mowy o zabawach, muzykowaniu czy tłustym jedzeniu. Na Wielki Post nawet organy w Kościele milkły - tak, jak współcześnie w Wielki Piątek. Nie było też dzwonek - zamiast nich słychać było kołatki. W tym czasie ludzie więcej się modlili, pomagali ubogim i przygotowywali się do Świąt, zarówno duchowo jak i praktycznie - np. sprzątajac obejście i przygotowując ozdoby świąteczne. Warto wiedzieć, że Wielki Post pokrywa się w czasie z tzw. przednówkiem - w gospodarstwach zapasy zimowe powoli się kończyły, a na polach często leżał jeszcze śnieg, nie było nowych zbiorów. Konieczne było zatem oszczędzanie jedzenia. Nie jedzono też jajek, ponieważ odkładano je na święta. Post miał zatem wymiar nie tylko religijny, ale też bardzo praktyczny!

Niedziela Palmowa - upamiętnia wjazd Jezusa do Jerozolimy. Tradycyjnie palmy robiono z tych roślin, które rosły nad rzeką - bo płynąca w nich woda dawała roślinom zieleń i życie, te rośliny odradzały się po zimie najszybciej. Była to m.in. wierzba i trawy oraz trzciny nadrzeczne.

W Wielki Czwartek chłopcy ze wsi wyganiali Wielki Post, hałasując kołatkami (dzwony kościelne milczały aż do Niedzieli Wielkanocnej). Dzieci robiły dobry uczynek i przy okazji świetnie się bawiły. Do dziś księża praktykują w ten dzień obrzęd polewania stóp dwunastu mężczyzn. To na pamiątkę Ostatniej Wieczerzy Chrystusa z apostołami.

Wielki Piątek to dzień wyciszenia. W Kościele nie ma mszy świętej (to jedyny taki dzień w roku), natomiast gromadzą się tam wierni, którzy modlą się w ważnych dla siebie intencjach. W niemal każdym polskim kościele jest nocne czuwanie przy grobie Jezusa, którego pilnują

strażnicy (strażacy, harcerze, żołnierze). Dawniej piątkowe modlitwy były bardziej widowiskowe. Pojawiały się procesje grzeszników odzianych w worki żałobne, którzy kładli się krzyżem na podłodze i przeprasali za swoje grzechy.

Wielka Sobota to Wigilia Wielkanocy. Podczas nabożeństwa w tym dniu święci się ogień, wodę i ciernie. Ogień symbolicznie spala to, co stare, woda daje życie. Dawniej wodą spryskiwano dom, by rok był spokojny. Podsycano ogień i wrzucano do niego leszczyny. Popiół rozrzucano w dniu pierwszej orki, co miało zapewnić szczęście i dostatek. Dziś ogień pełni inną rolę, służy do odpalenia paschału, czyli wielkiej świecy, która pali się aż do końca świąt Wielkiej Nocy. Paschał stoi tuż przy ołtarzu. Sobota to również dzień święcenia pokarmów. Zgodnie z tradycją święconka powinna zostać przygotowana już w Wielki Piątek.

Posłuchaj posenki: <https://www.youtube.com/watch?v=OCmZrAz3t-U>

Do koszyczka wkładamy:

baranka – symbol zmartwychwstałego Chrystusa,

jajka – symbol rodzącego się życia,

chrzan – symbol siły,

wędlina – symbol płodności i dostatku,

ser – symbol zdrowia dla zwierząt hodowlanych,

sól – symbol oczyszczenia domostwa od złego oraz istota prawdy,

ciasto (babka) – symbol wszechstronnych umiejętności.

Naturalnie barwiono jeden z ważniejszych symboli świąt Wielkiej Nocy – jajka. Ten symbol rodzącego się życia odnosi się także do Jezusa, który pokonał śmierć. Dawniej wierzono, że pisanki mają magiczną moc, np. mogą uzdrawiać chorych. Nigdy ich nie lekceważono. Dziś o ich mocy przypominamy sobie właśnie podczas Wielkanocy – to przecież jajka są pierwszą potrawą spożywaną w Niedzielę Wielkanocną. Składamy sobie życzenia i dzielimy jajkiem.

Gra kosz na pisanki: <http://pl.sgames.org/11803/>

Wielkanoc, tak jak Boże Narodzenie, ma swoje specjały. Zgodnie

z tradycją należy je przygotować właśnie w piątek. Trzeba się spieszyć, ponieważ po sobotnim święceniu nie powinno się już nic sprzątać ani przygotowywać. To czas, kiedy należy duchowo przygotować się na zmartwychwstanie Jezusa.

Tradycyjne świąteczne potrawy to:

żurek – czyli barszcz biały,
kiełbasa – zwykle biała, na ciepło,
szynka wędzona w jałowcowym dymie,
ćwikła z chrzanem,
pieczone mięso,
własnoręcznie wykonana babka,
mazurek z artystycznymi dekoracjami,
pascha, kołacz, sernik

Jak siać rzeżuchę: <https://www.youtube.com/watch?v=WqUG3DAcC34>

Według tradycji stół świąteczny powinien być przykryty białym obrusem i udekorowany liśćmi bukszpanu. Na środku stołu stawiamy baranka, np. na łączce z rzeżuchy. Rzeżucha to symbol sił witalnych i rodzącego się życia. W Niedzielę Wielkanocną świętujemy! Wstajemy bardzo wcześnie, by pójść na mszę zwaną rezurekcyjną. Niedziela to najważniejsze święto chrześcijańskie, nazywane dawniej Paschą. Następnie zasiadamy do świątecznego rodzinnego śniadania. Wielkanocna Niedziela to czas przeznaczony na rodzinne biesiadowanie. Dzieci bawią się w poszukiwanie prezentów podrzuconych przez zajączka.

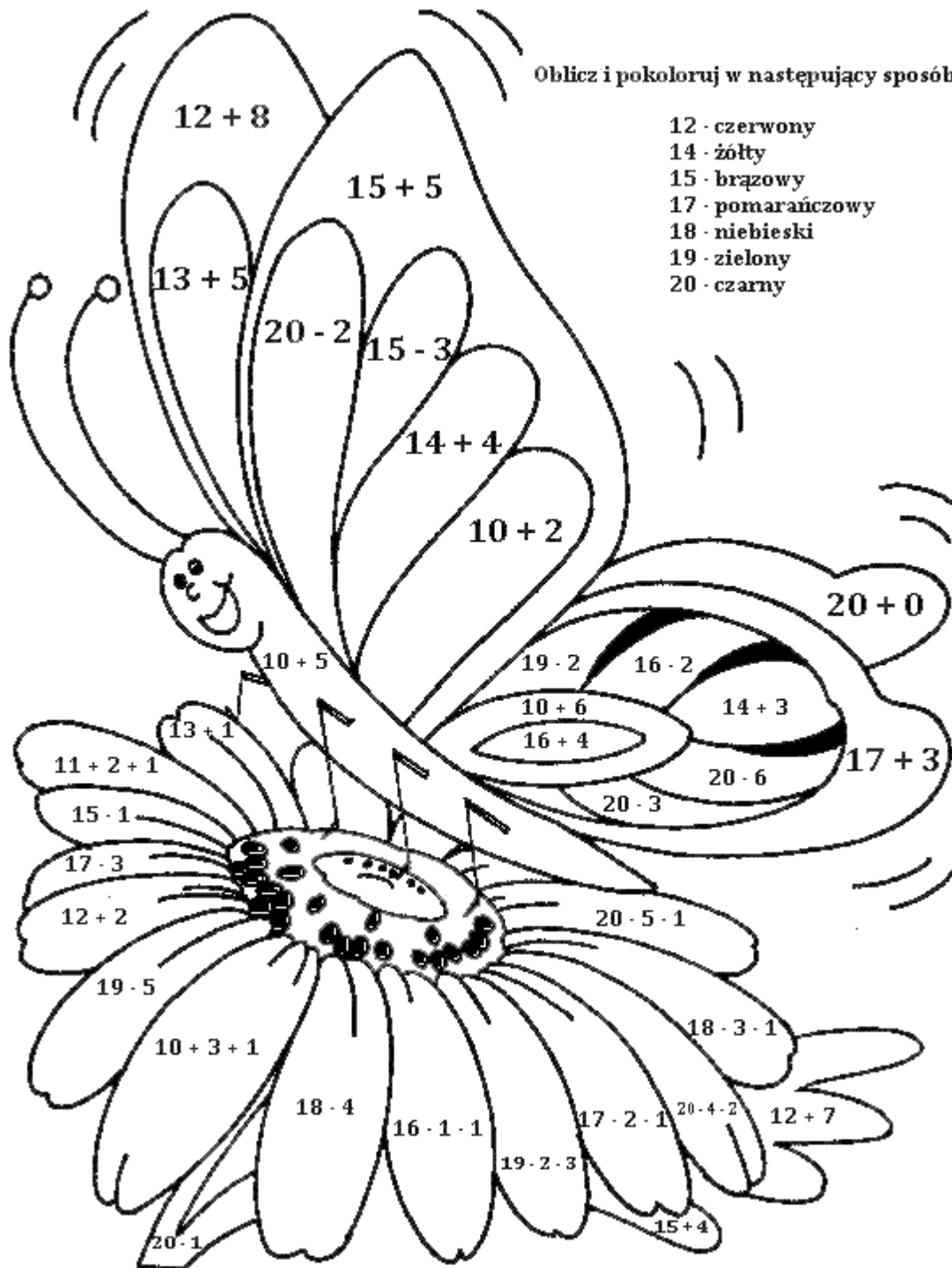
Nakrywanie do stołu: <https://www.youtube.com/watch?v=inah1Bel-nc>

Wielkanocny Poniedziałek (lany poniedziałek, śmigus-dyngus) to czas radości, zabawy, psikusów, na które wszyscy czekali przez cały okres postu. W tym dniu polewamy się wodą. Dawniej śmigus i dyngus były osobnymi zwyczajami – śmigus oznaczał tradycyjne smaganie, czyli uderzanie wierzbowymi gałązkami lub polewanie wodą. Wszystko w formie zabawy – chłopcy smagali dziewczęta po gołych łydkach. Dyngus to inaczej wykup. Chłopcy chodzi od domu do domu i w zamian

za życzenia i śpiew domagali się wykupu w postaci pisanek, słodczy, pieniędzy. Z czasem połączono te zwyczaje i dziś tylko polewamy się wodą. Dawniej chodzono po wsi z kogutem – symbolem sił witalnych i urodzaju. Kogutek był mile widzianym gościem w każdym gospodarstwie. Z czasem żywe zwierzęta zastąpiły te gliniane, drewniane. W Wielkanocny Poniedziałek święci się pola. Gospodarze wyruszają w procesji na pola. Święcą je palmami nasączonym wodą. Z tych pal robią krzyżyki i wbijają w ziemię, aby zapewnić sobie dostatek. To okazja do spotkań towarzyskich i rozmów, cieszenia się wspólnie spędzonym czasem i budzącą się do życia przyrodą.

Oblicz i pokoloruj w następujący sposób:

- 12 · czerwony
- 14 · żółty
- 15 · brązowy
- 17 · pomarańczowy
- 18 · niebieski
- 19 · zielony
- 20 · czarny

Przepisz tekst do zeszytu:

"Cukrowy baranek" E. Szelburg - Zarembina

Cukrowy baranek

Ma złociste różki.

Pilnuje pisanek

na łące z rzeżuszki.

A gdy nikt nie patrzy,

chorągiewką buja

i cichutko meczy

święte „Alleluja”...

Ćwicz z nami: <https://www.youtube.com/watch?v=qGOkwiobJIE>

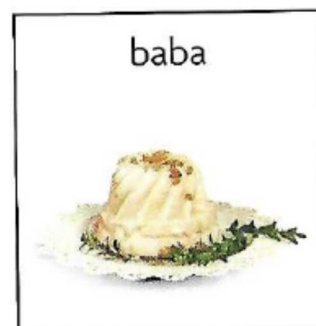
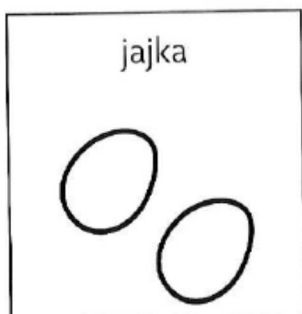
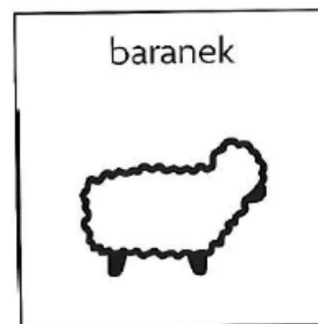
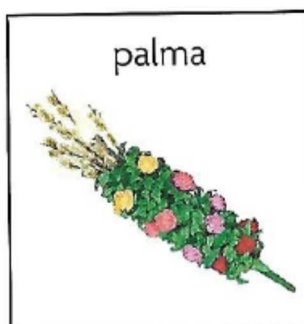
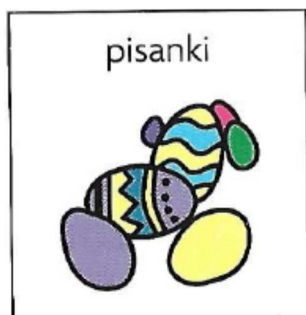
Link do lekcji na padlecie

<https://padlet.com/aleksandrabcroezen/kwnz39ymxt2y>

WIELKANOC

1. Obejrzyj zdjęcia, symbole i etykiety związane ze Świętami Wielkanocnymi.
Wytnij nazwy umieszczone poniżej i wklej w odpowiednie miejsce

baranek	pisanki	koszyk	palma
jajka	kurczaczek	babka	bazie

2. Wpisz do krzyżówki słowa zapisane na pisankach .

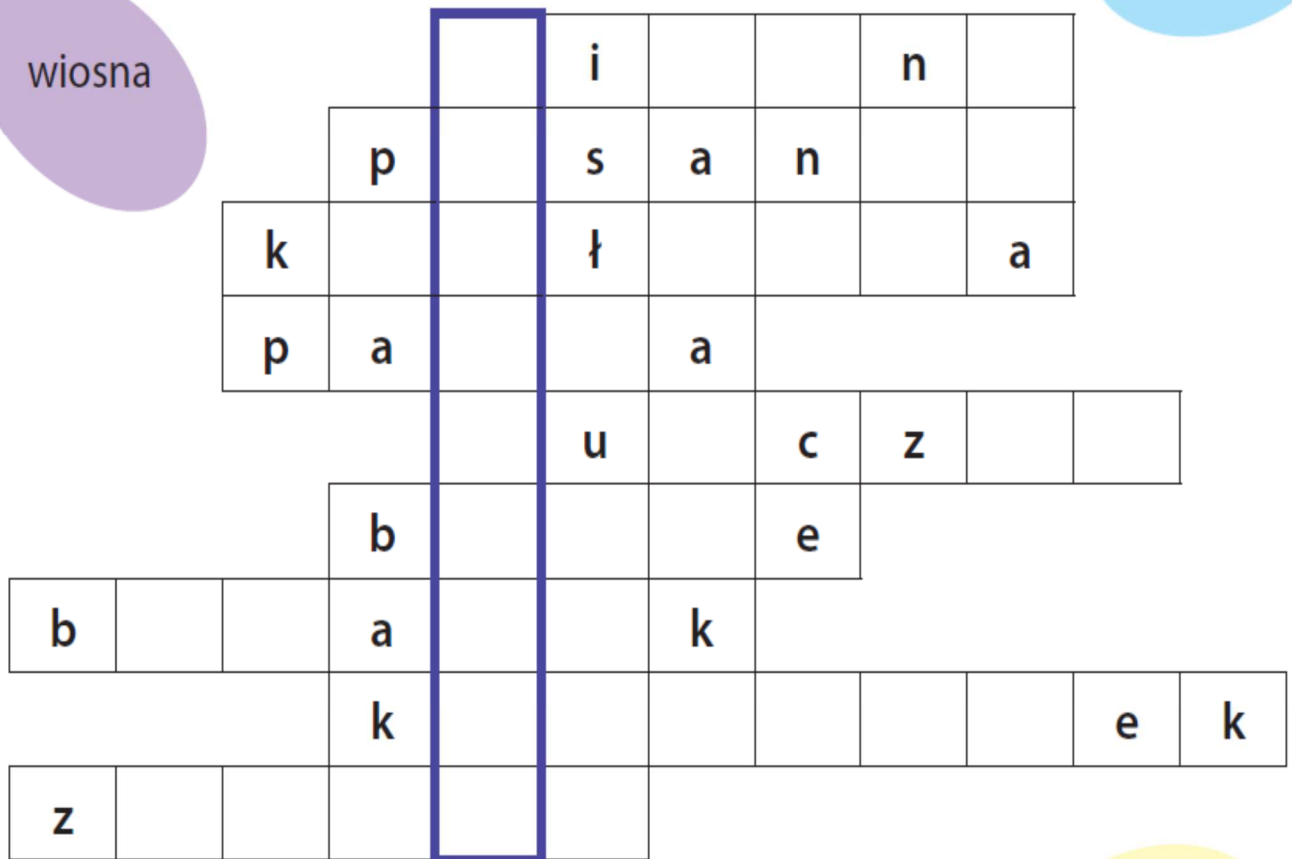
pisanki

kiełbasa

palma

zając

wiosna

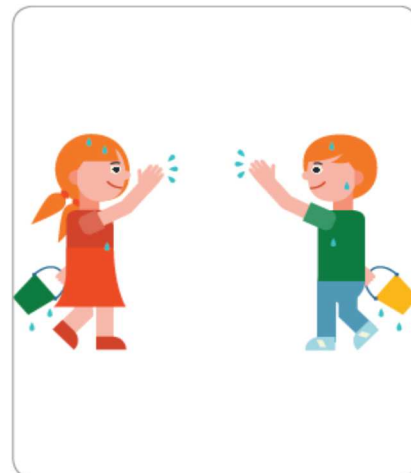
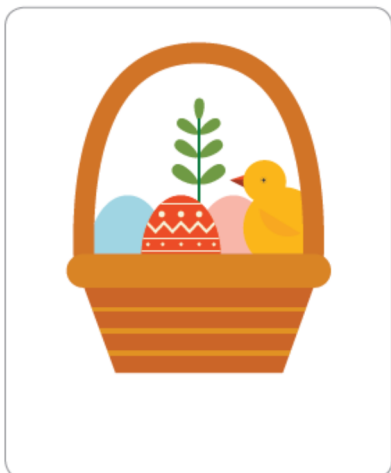
koszycek

bazie

baranek

kurczak

3. Świąteczne dni – wtnij etykiety poniżej i wklej w odpowiednie miejsce

WIELKA SOBOTA

WIELKANOC

PONIEDZIAŁEK
WIELKANOCNY

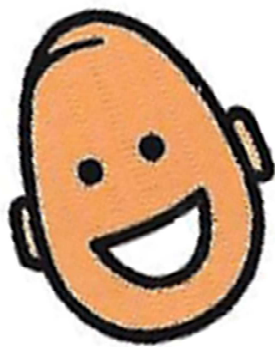

PONIEDZIAŁEK
WIELKANOCNY

WIELKA SOBOTA

WIELKANOC

WESOŁYCH ŚWIĄT WIELKANOCNYCH

SP 1 kl.VIIIa Zajęcia kreatywne muz.- ryt.-ruchowe/3/

Piosenka : „Pisanki ,pisanki jajka malowane”

<https://miastodzieci.pl/piosenki/pisanki> ,pisanki/

Tekst piosenki :

Pisanki, pisanki,
jajka malowane
nie ma Wielkanocy
bez barwnych pisanek.

Pisanki, pisanki
jajka kolorowe,
na nich malowane
bajki pisanekowe.

Na jednej kogucik,
a na drugiej słońce,
śmieją się na trzeciej
laleczki tańczące.

Na czwartej kwiatuszki,
a na piątej gwiazdki.
na każdej pisance
piękne opowiadki.

Ćwiczenia : kilkakrotne słuchanie piosenki

Metody malowania pisanek

Wszystkie kolorowe wielkanocne jajka nazywa się po prostu pisanekami, czyli farbowanymi jajkami z "pisanymi" na nich wzorami. Technik ozdabiania wielkanocnych jajek jest wiele. W zależności od metody wykonania mogą to być:

- **kraszanki** - powstają przez barwienie jajek przez zanurzenie lub gotowanie w barwniku. Dawniej kolory uzyskiwano wyłącznie ze składników naturalnych/łupiny cebuli, kapusta czerwona;
- **oklejanki** - przyozdobione skrawkami kolorowego, błyszczącego papieru, tkaniny, nici lub gotowymi foliami;
- **drapanki** - powstają przez drapanie ostrym narzędziem zewnętrznej barwionej powłoki jajka tak, aby ją usunąć i stworzyć wzór;
- **nalepianki** - ozdabianie skorupki jajka różnobarwnymi wycinankami z papieru;
- **ażurki** - wykonywane z wydmuszek jaj kurzych, kaczych, gęsich, strusich i malowane farbą.